
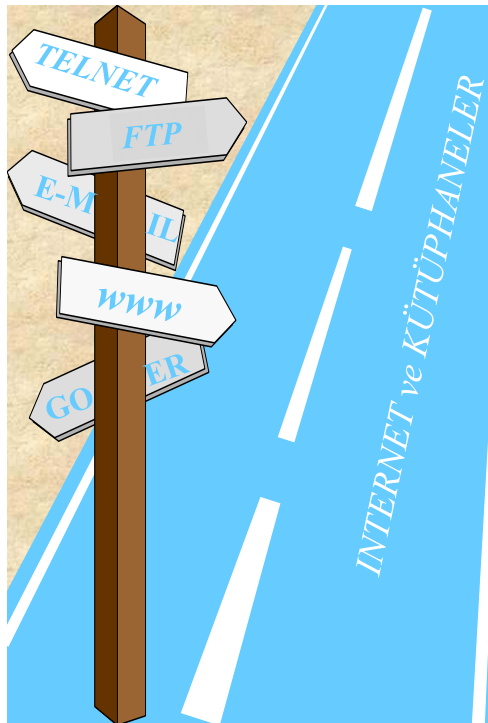

BİLGİ YOLUNDA YENİ DURAKLAR:
İNTERNET

Kamil Çömlekçi
TED Ankara Koleji
Kütüphane ve Dokümantasyon Merkez
Müdürü

İNTERNET ve KÜTÜPHANELER

- Bilgi Nedir ?
- Birbirinden farklı 400 tanım
- Gereksinim duyduğumuz şey
- Düşünce tarihi içinde
 - İlerleme
 - Doğaya egemen olma
- Bacon ve Comte
 - Bilgi Güçtür
- Bilgi Potansiyel bir güçtür.

● Toplular yaşayış durumlarına göre farklı şekillerde adlandırılmışlardır.

- İkel Toplum
- Tarım Toplumu
- Sanayi Toplumu
- Sanayi Ötesi toplum
- Bilgi Toplumu

● Değişen bilgi taşıyıcıları

- Mağara duvarları, kil tabletler, papirüsler, parşömen ve el yazmaları
- Basılı materyaller (Kitaplar ve Süreli yayınlar)
- Gör-ışit materyaller (ses kasetleri, filmler video kasetler)
- Mikroformlar (mikrofilm, mikrofiş vs.)

● Elektronik Ortamda

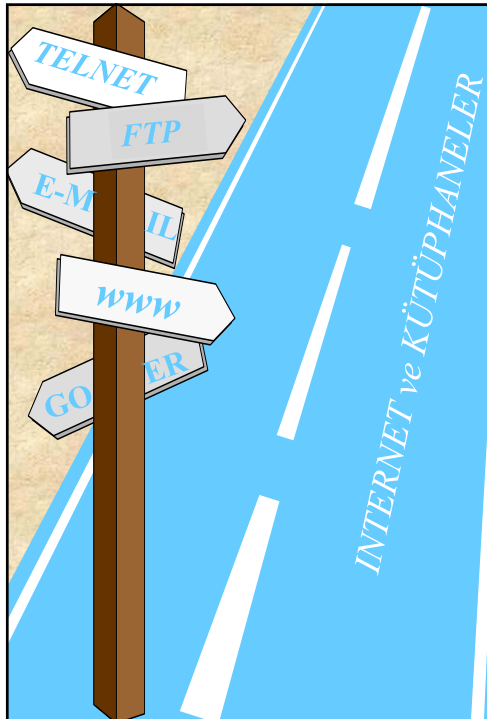
- Diskler, disketler
- Manyetik diskler
- Kompakt diskler (CD-ROM, VCD, DVD)

● Internet

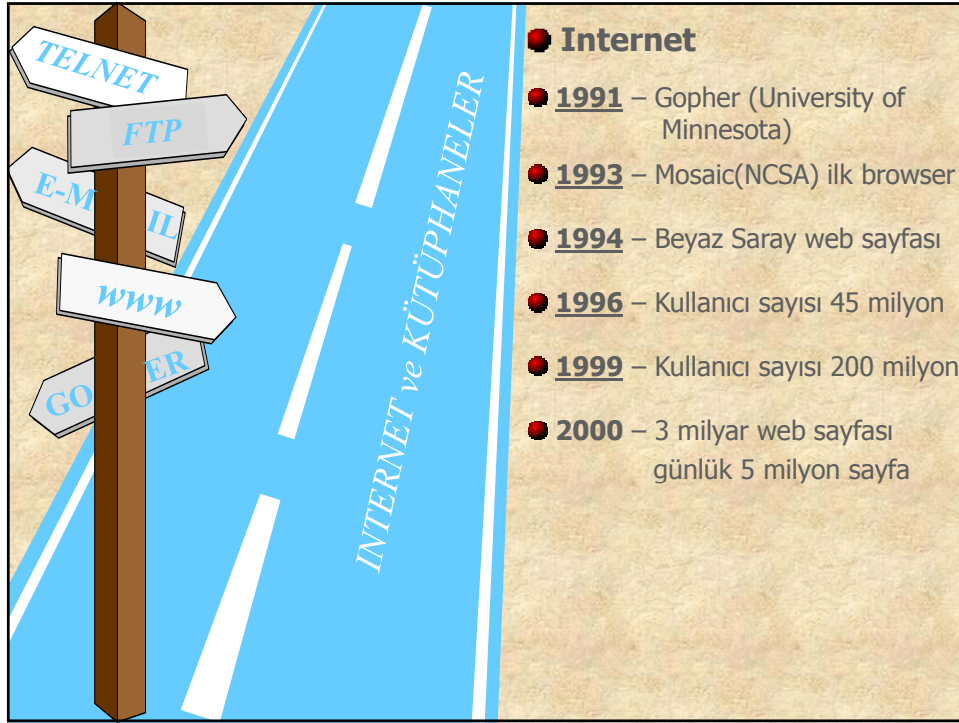
- Telnet
- Gopher (hypertext)
- WWW (metin, görüntü, grafik, ses)
- Elektronik Veritabanları

- Teknoloji ölçülebilir mi?
- Teknolojik gelişmelerin İnsan yeteneklerine katkısı
- Bilgi teknolojisi nedir?
 - İletişim Teknolojileri
 - Bilgisayar Teknolojileri
- Bilgi teknolojisinin dönemleri
 - Mainframe'ler ve mini bilgisayarların geliştirilmesi
 - Kişisel bilgisayarların gelişmesi
 - Ağ ve İnternet teknolojilerinin gelişmesi

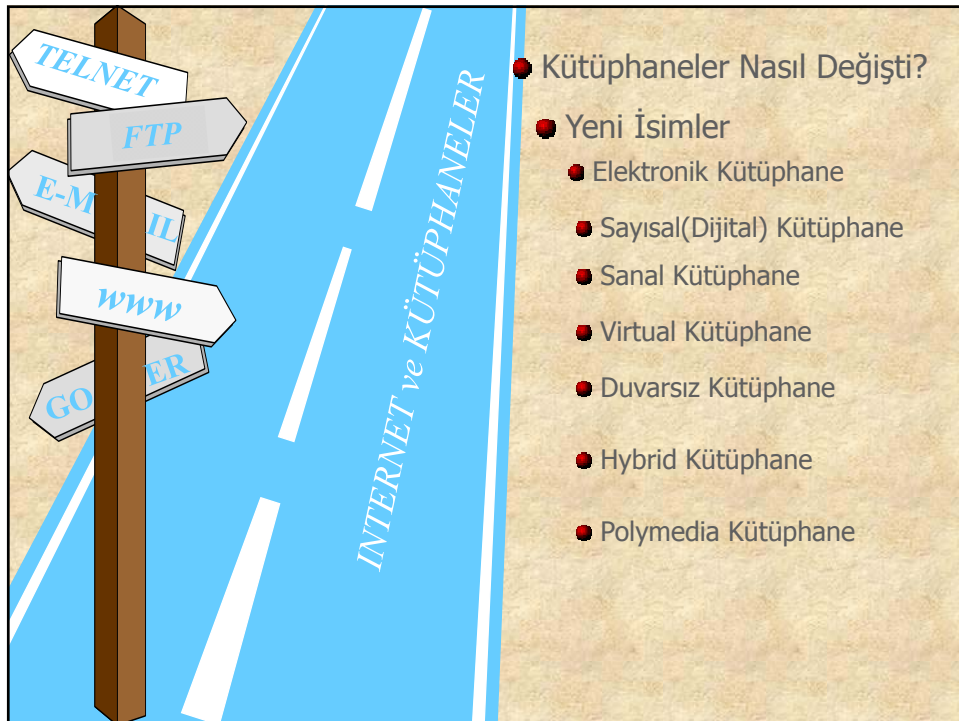

- **İnternet**
- **1969** - ARPA(Advanced Research Projects Agency) ile 4 üniversite arasında ilk bağlantı
- **1972** – Elektronik mail tanıtıldı, 1976 yılında Kraliçe Elizabeth ilk e-mailini gönderdi
- **1973** – Transmission Control Protocol/İnternet Protocol (TCP/IP) düzenlendi. 1983'de standart olarak kabul edildi
- **1989** – İnternet üzerindeki ilk index yaratıldı (Arcie -Peter Deutsche), WAIS oluşturuldu. CERN(European Laboratory for Particle Physics), İnternet Üzerinden Bilgilerin dağıtılması için yeni bir teknik geliştirdi - WWW

Internet

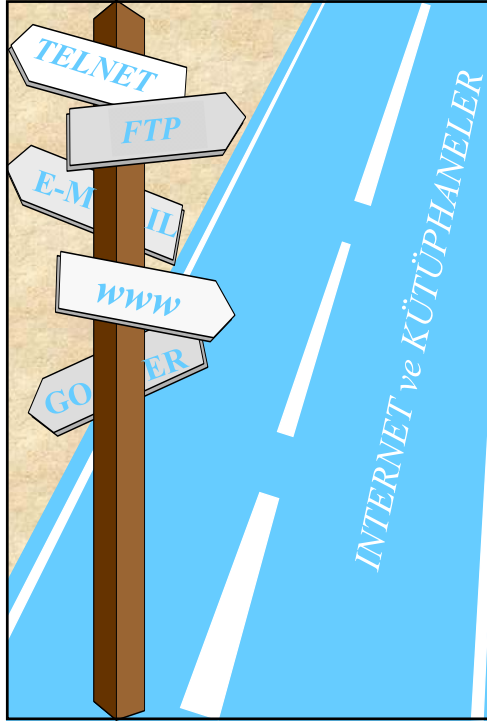
- **1991** – Gopher (University of Minnesota)
- **1993** – Mosaic(NCSA) ilk browser
- **1994** – Beyaz Saray web sayfası
- **1996** – Kullanıcı sayısı 45 milyon
- **1999** – Kullanıcı sayısı 200 milyon
- **2000** – 3 milyar web sayfası
günlük 5 milyon sayfa

Kütüphaneler Nasıl Değişti?

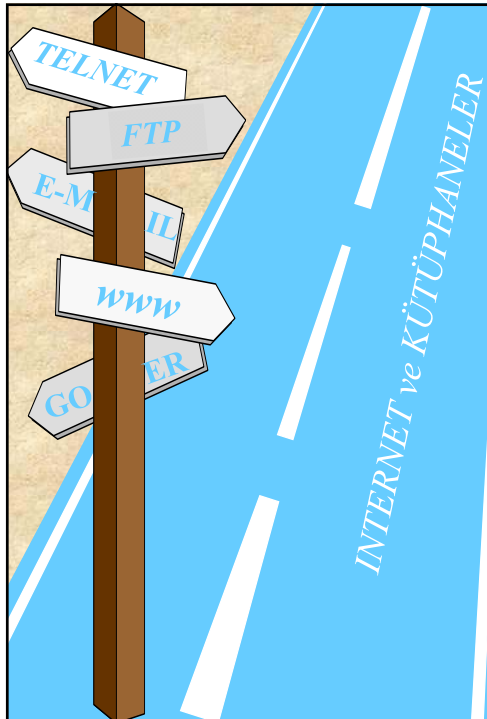
Yeni İsimler

- Elektronik Kütüphane
- Sayısal(Dijital) Kütüphane
- Sanal Kütüphane
- Virtual Kütüphane
- Duvarsız Kütüphane
- Hybrid Kütüphane
- Polymedia Kütüphane

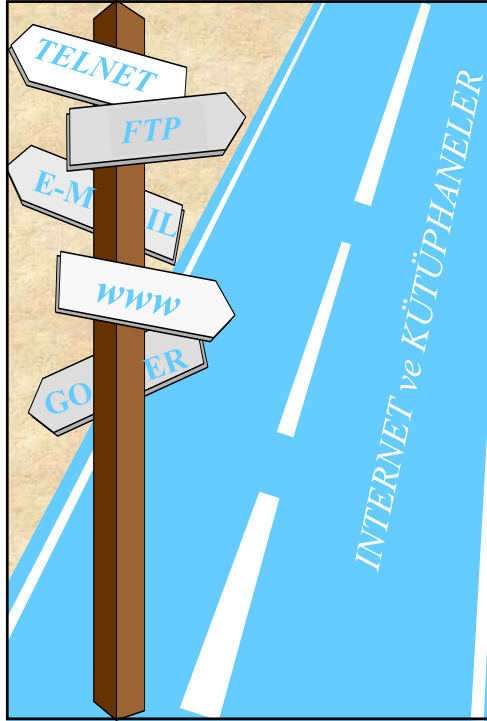
Kütüphaneler Nasıl Değişti?

- İşlevler
 - Fiziksel olarak materyale sahip olmak yerine bilgiye ulaşmak ve bilgi yönetimi önem kazandı
 - Kütüphanelerin formu değişti
 - Kütüphanelerarası işbirliği
 - Koleksiyon açısından
 - Sağlama
 - Kataloqlama
 - Depolama şekli
 - Ödünç Verme
 - Tasarım açısından
 - İşbirliği ve kaynak paylaşımı
 - Araştırmalara destek
 - Misyon
 - Bilginin Yeri
 - Bilginin formatı

Kütüphaneciler Nasıl Değişti?

- Araştırmacı
- Danışman
- Planlamacı
- Yönetici
- Değerlendiren
- Takım yöneticisi/üyesi
- Problem çözücü
- Bilgisayar okuryazarı
- Bilgi okuryazarı
- Öğretici

Problemler

- Elektronik bilgilerin yönetimi;
 - Depolama ve ulaşım
 - Kaynak yönetimi
 - Organizasyon
- Ulaşım ;
 - Teknik altyapı zayıflığı
 - Bağlantı problemleri
 - Versiyon değişiklikleri
 - Yenilenme periyodu
 - Standartlara uygunluk
 - Kullanıcı beklentileri
 - Format değişiklikleri
- Yasal Problemler;
 - Lisans
 - Sahiplik
 - Copyright
- Finansal problemler
- Kütüphaneciler
- Yarış(Kütüphane – BT)

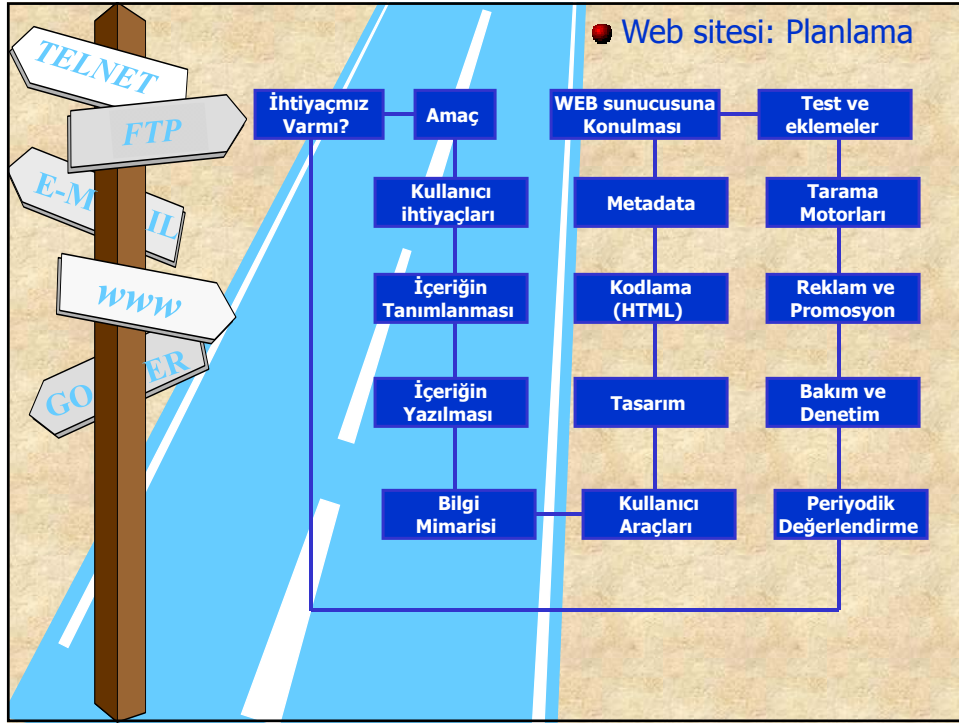

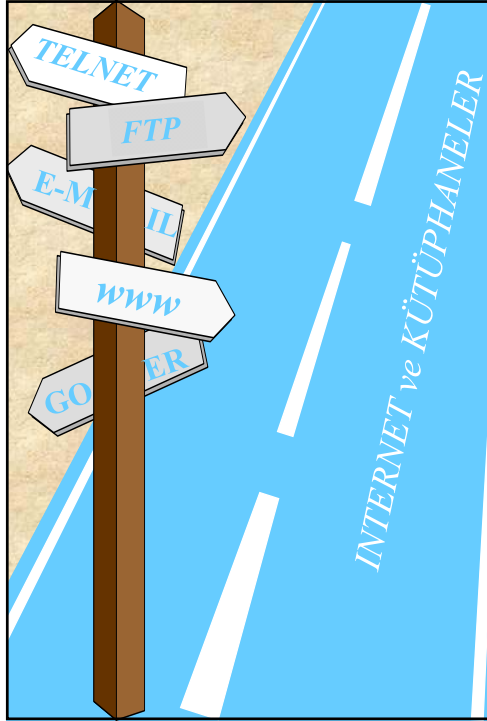
Kullanım Açısından,

**To Go or Not to Go?
Library as Place**

William A. Gosling
Library Director
University of Michigan

- Her şeyi bulabilirim
- Ya kaybettikleri
- Kütüphaneler ne yapacak?
 - Yeni elektronik kaynakların tanıtımı
 - Kullanımının öğretilmesi
 - Kullanıcı ihtiyaçları
 - Kullanım zamanı

INTERNET ve KÜTÜPHANELER

- Kütüphane Hizmetleri ve Internet
- Materyal Sağlama
 - Materyal Seçim
 - Bilgi tamamlama
 - Online sipariş
 - Online sipariş takibi
 - Daha ucuz ve daha kısa sürede materyale ulaşım
 - Bütçe Yönetimi

- Amazon
- Barnes and Noble
- Books in Print
- Ideefixe
- Borders
- Acses

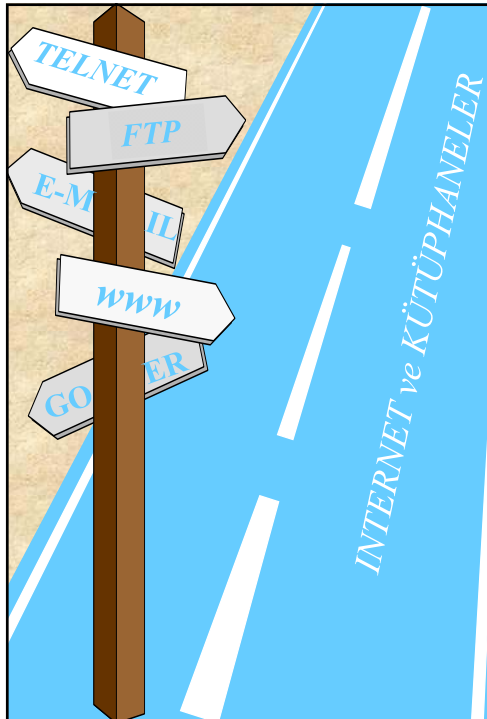
INTERNET ve KÜTÜPHANELER

- Kütüphane Hizmetleri ve Internet
- Katologlama
- Uluslararası Bibliyografik Denetim (ISBD, ISBDER)
 - Katologlamada standartlasma
 - Kayıt değişimi
 - NUC
 - Bibliofile
 - OCLC Cat-CD
 - CD-MARC
 - Online Kataloglar
 - Bookwhere
- İş gücü
- Daha ucuz ve daha kısa sürede kataloglama
- Toplu katologlar
 - BLISS-CAT
 - Yordam 2001

INTERNET ve KÜTÜPHANELER

- Kütüphane Hizmetleri ve Internet
- Katolaglama ve standartlar
- MARC21 (Elektronik yayınlar için)
- 007- Fiziksel tanımlama (Bilgisayar dosyaları için)
- 008 – Sabit uzunluktaki bilgi alanı (26. Karakter)
- 516 – Not alanı (Bilgisayar dosya türü)
- 530 – Not alanı (Ulaşılabilir diğer formlar)
- 538 – Not alanı (Sistem detayları)
- 856 – Elektronik yer ve ulaşım

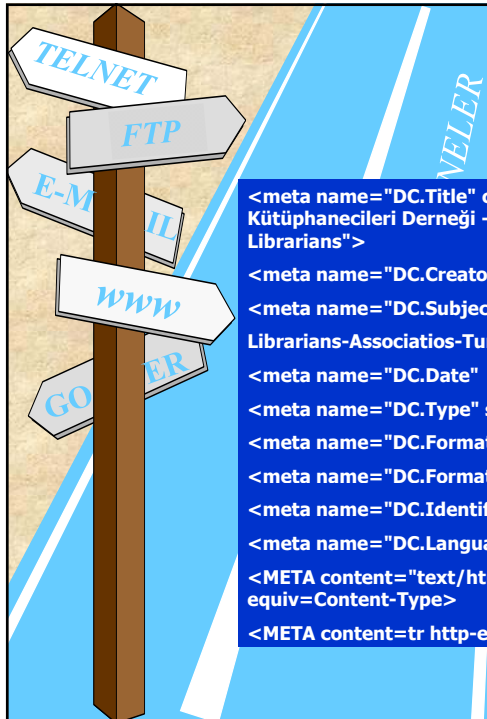

INTERNET ve KÜTÜPHANELER

- Kütüphane Hizmetleri ve Internet
- Katolaglama ve standartlar
- Metadata(Data about data)
- Yunancadan geliyor
- Herhangi bir şeyin gerçek doğasını tanımlar
- Bilgi hakkında bilgi
- Daha alt düzey bilgiyi tanımlayan (Lower-level Data), üst düzey(High-Level Data) bilgi
- Elektronik bilgi kaynaklarını tanımlayan bilgi
- Kart katalog
- Bir web sayfası hakkındaki bilgiler
 - ◆ Yapan kişi – yazar
 - ◆ Yapılma tarihi
 - ◆ Başlık
 - ◆ Internet adresi

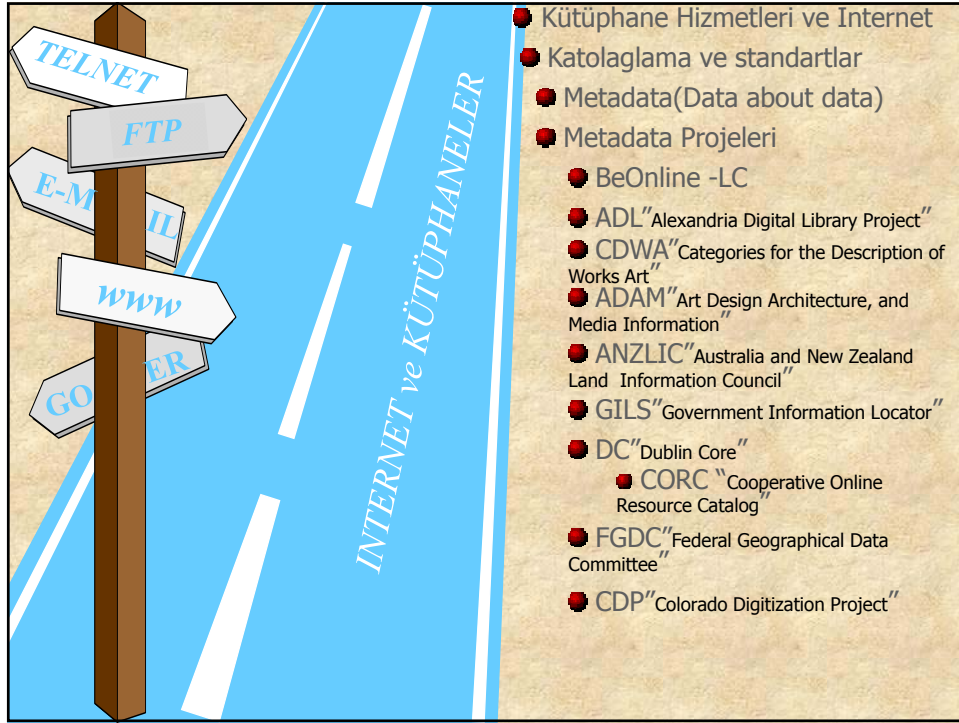

- Kütüphane Hizmetleri ve Internet
- Katolaglama ve standartlar
- Niçin Metadata?
- Bilginin yönetimi, organizasyonu ve maliyet
- Bilgi listeleri için bilgi sağlamak
- Bilgi transferi için bilgi sağlamak
- Kullanıcıların bilgiye daha kolay ulaşmasını sağlamak
- Güvenlik
- Standart
- Kullanımı etkileyecek ön bilgiler
- Bilginin tarihi
- Sahiplik
- Bağlatılı bilgi kaynakları ile ilgili bilgi vermek

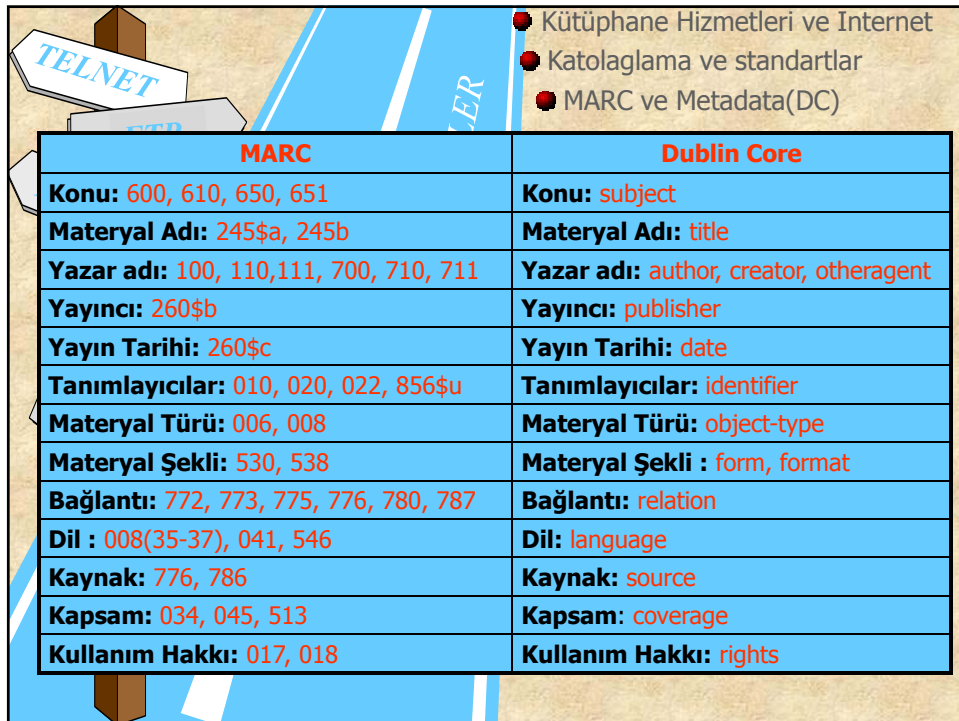

- Kütüphane Hizmetleri ve Internet
- Katolaglama ve standartlar
- Metadata(Data about data)
- Örnek -DC, ÜNAK

```
<meta name="DC.Title" content="ÜNAK - Üniversite ve Araştırma
Kütüphanecileri Derneği - Association of University and Research
Librarians">
<meta name="DC.Creator" content="Kamil Comlekci">
<meta name="DC.Subject" content="Kütüphaneciler-Dernekler-Türkiye;
Librarians-Associatios-Turkey; Dernek; ÜNAK; UNAK">
<meta name="DC.Date" "2001-02-22">
<meta name="DC.Type" scheme="DCMIType" content="Text">
<meta name="DC.Format" content="text/html">
<meta name="DC.Format" content="14156 bytes">
<meta name="DC.Identifier" content="http://www.unak.org.tr">
<meta name="DC.Language" content="turkish, türkçe">
<META content="text/html; charset=windows-1254" http-
equiv=Content-Type>
<META content=tr http-equiv=Content-Language>
```

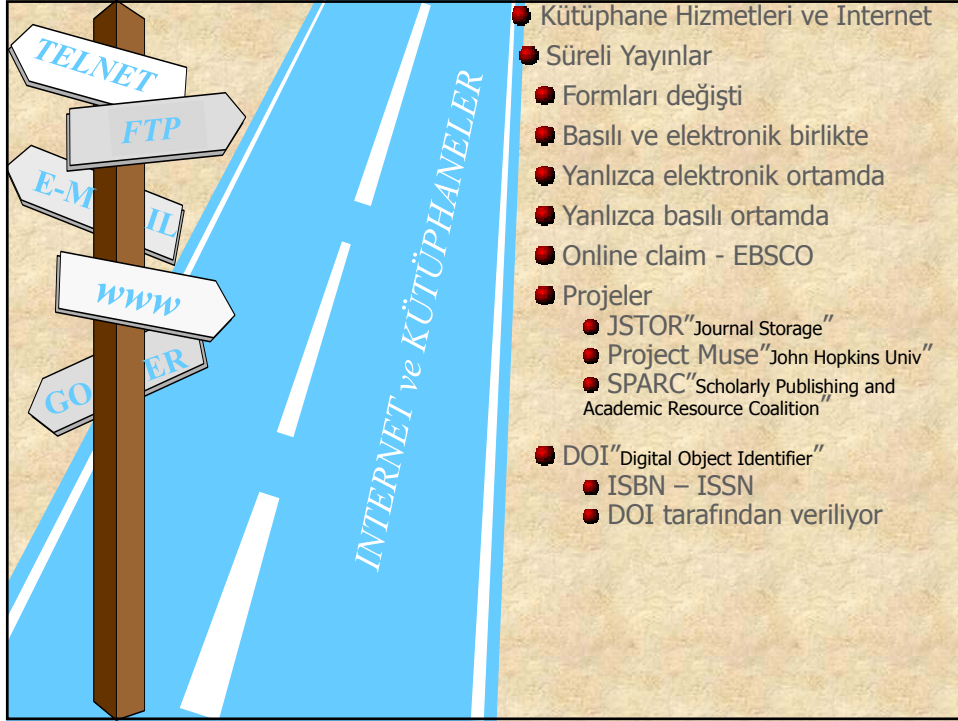

- Kütüphane Hizmetleri ve İnternet
- Katolaglama ve standartlar
- Metadata(Data about data)
- Metadata Projeleri
 - BeOnline -LC
 - ADL"Alexandria Digital Library Project"
 - CDWA"Categories for the Description of Works Art"
 - ADAM"Art Design Architecture, and Media Information"
 - ANZLIC"Australia and New Zealand Land Information Council"
 - GILS"Government Information Locator"
 - DC"Dublin Core"
 - CORC "Cooperative Online Resource Catalog"
 - FGDC"Federal Geographical Data Committee"
 - CDP"Colorado Digitization Project"

- Kütüphane Hizmetleri ve İnternet
- Katolaglama ve standartlar
- MARC ve Metadata(DC)

MARC	Dublin Core
Konu: 600, 610, 650, 651	Konu: subject
Materyal Adı: 245\$a, 245b	Materyal Adı: title
Yazar adı: 100, 110,111, 700, 710, 711	Yazar adı: author, creator, otheragent
Yayıncı: 260\$b	Yayıncı: publisher
Yayın Tarihi: 260\$c	Yayın Tarihi: date
Tanımlayıcılar: 010, 020, 022, 856\$u	Tanımlayıcılar: identifier
Materyal Türü: 006, 008	Materyal Türü: object-type
Materyal Şekli: 530, 538	Materyal Şekli : form, format
Bağlantı: 772, 773, 775, 776, 780, 787	Bağlantı: relation
Dil : 008(35-37), 041, 546	Dil: language
Kaynak: 776, 786	Kaynak: source
Kapsam: 034, 045, 513	Kapsam: coverage
Kullanım Hakkı: 017, 018	Kullanım Hakkı: rights

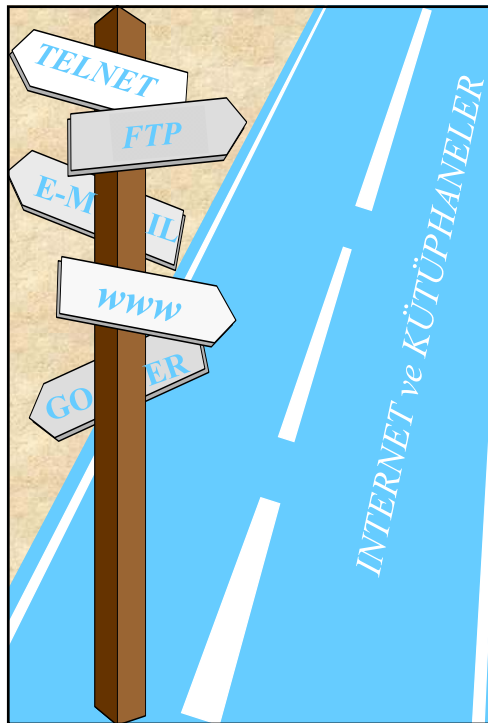
- Kütüphane Hizmetleri ve Internet
- Süreli Yayınlar
 - Formları değişti
 - Basılı ve elektronik birlikte
 - Yalnızca elektronik ortamda
 - Yalnızca basılı ortamda
 - Online claim - EBSCO
- Projeler
 - JSTOR "Journal Storage"
 - Project Muse "John Hopkins Univ"
 - SPARC "Scholarly Publishing and Academic Resource Coalition"
- DOI "Digital Object Identifier"
 - ISBN – ISSN
 - DOI tarafından veriliyor

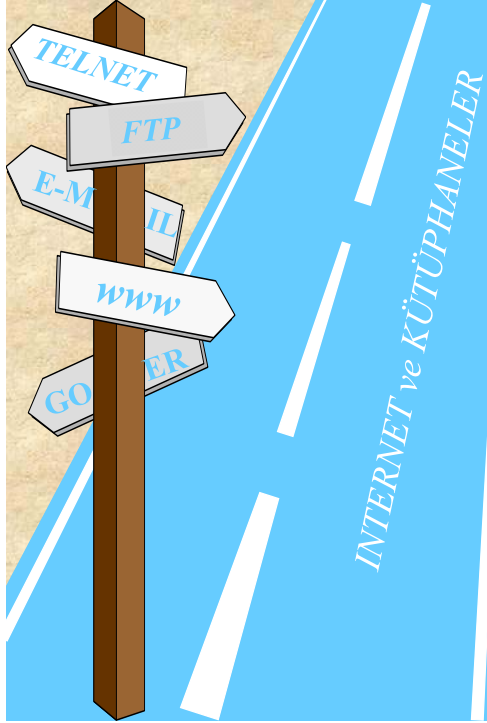
- Kütüphane Hizmetleri ve Internet
- Süreli Yayınlar
 - Denetim zorlaştı
 - Kullanıcıya sunma şekli
 - Web üzerinde listeler
 - Veri tabanları kullanma
- Kullanıcı eğitimi gerekli
- Geriye dönük sahiplik
- Mülkiyet hakları
- Fiyatlar
- Kullanıcı alışkanlıkları
- Konsorsiyumlar

- Kütüphane Hizmetleri ve Internet
- Referans ve OPAC
- Ortam değişti
- Nerdeyse herşey elektronik ortamda
- Seçim zorlaştı
- Bir çok bilgi ücretsiz
- Koleksiyon geliştirme
- Elektronik veri tabanları
 - Ansiklopediler
 - Sözlükler
 - Almanaklar
 - El kitapları vs. vs.
- Erişim
 - Kullanıcı kodlu
 - IP kontrollü
 - Proxy (vekil)
 - Elektronik kimlik

- Kütüphane Hizmetleri ve Internet
- Referans ve OPAC
- Kütüphaneciler
 - Bilgisayar okuryazarı
 - Seçim
 - Veri tabanlarının kullanımı
 - Kullanıcıya sunma
 - Kullanıcı eğitimi
 - Değerlendirme
- OPAC
 - e-mail
 - Telnet
 - Web OPAC
 - İçerik
 - Kullanabilirlik
 - Estetik

- Kütüphane Hizmetleri ve Internet
- Ödünç verme
- İşler kolaylaştı
- Kullanıcı bilgileri
- Uyarılar
- Materyal ayırma
- Kütüphanelerarası ödünç verme (ILL)
- İletişim

- Sonuç
- Geleneksel Yöntemler
- Kataloglamadan – ödünç vermeye
- Gerçek zamanlı erişim
- Standartlar
- Kütüphaneciler

!! Teşekkürler !!

